

Розділ I

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОТВОРЧОСТІ

DOI: 10.33663/0869-2491-2026-37-21-30

УДК 340.1

Н. М. ОНИЩЕНКО,
доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України*
ORCID: 0000-0002-1671-2139

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШІ-ПРОСТОРУ: ЛЮДИНОЦЕНТРИСТСЬКИЙ ВИМІР

У статті розглядаються особливості правового регулювання простору штучного інтелекту в контексті сучасного інформаційного суспільства. Обґрунтовується необхідність людиноцентричного підходу до формування та розвитку механізмів правового регулювання ШІ, узгоджених з загальними принципами права та забезпеченням прав і свобод людини. Наголошується на актуальності проблем правового забезпечення та правового втручання у сфері ШІ, а також аналізуються потенційні виклики, пов'язані з феноменом цифрової диктатури. Робиться висновок про доцільність подальшого наукового опрацювання та нормативного врегулювання ШІ-простору.

Ключові слова: ШІ-простір, правове регулювання, людиноцентризм, забезпечення прав людини, інформаційне суспільство, цифрова диктатура, правове забезпечення, правове втручання в права людини.

Onishchenko Natalia. Legal Regulation of the Artificial Intelligence Domain: The Human-Centered Dimension

The article examines the specific features of legal regulation of the artificial intelligence domain within the framework of the contemporary information society. The study argues for a human-centered approach to the development of legal mechanisms for governing AI, which must remain consistent with general legal principles and the protection of human rights and freedoms. Special attention is paid

* **Onishchenko Natalia**, Doctor of Law, Full Professor, Academician of the NALS of Ukraine

to the issues of legal provision and legal intervention in the AI sphere, along with the potential risks associated with the emergence of a digital dictatorship. The conclusion emphasizes the necessity of further academic and normative efforts aimed at regulating the AI domain.

Keywords: *AI domain, legal regulation, human-centered approach, protection of human rights, information society, digital dictatorship, legal provision, legal intervention.*

Постановка проблеми. Розпочинаючи цей статейний виклад, одразу зробимо декілька зауваг. По-перше, розуміючи всю складність означеної наукової проблеми, а також її багатоваріантність щодо визначень, поліструктурності висновків, наголосимо на тому, що є певні складнощі цієї проблематики, які не в останню чергу пов'язані з етико-правовою парадигмою. Так, у переважній більшості публікацій вітчизняних авторів, як і зарубіжних, наголошується, що ця проблематика є складною, суперечливою, подекуди таїть у собі загрози, що може викликати певні сумніви: чи її потребує й в якому обсязі пересічна людина.

Для того, щоб з упевненістю або хоча б з певною мірою упевненості відповісти на ці та інші поставлені питання, зосередимось на витоках, значенні та необхідності правового регулювання як такого. Це необхідно для того, щоб розуміти просторово-темпоральні характеристики ШІ і їх взаємодію та співіснування з різними вимірами життєдіяльності людини, зокрема, а можливо в першу чергу – з правовими.

Мета статті полягає в акцентації на тому, що формування і розвиток глобального простору штучного інтелекту потребує забезпечення належного правового регулювання як на міжнародному, так і національному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика стосовно категорії «правове регулювання» не є новою для юридичної практики та правової доктрини (С. Бобровник, Ж. Дзейко, Т. Дідич, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, О. Петришин, С. Сунегін, Т. Тарахонич та ін.). Однак особливості, інколи відмінні характеристики, своєрідні властивості, що притаманні правовому регулюванню саме ШІ-простору, висвітлюються сьогодні в поодиноких публікаціях представників вітчизняної юридичної спільноти (Д. Журавльов, О. Костенко, Н. Оніщенко, О. Харитонова, Є. Харитонов, В. Ходош та ін.). Ця стаття покликана до деякої міри в певному сегменті заповнити цю прогалину.

Виклад матеріалу. Як відомо, правове регулювання – це особлива регламентація суспільних відносин, система різноманітних юридичних засобів: норми права, юридичні факти, правові відносини, встановлення право- та дієздатності громадян, їх правового статусу загалом, визначення компетенції органів держави, правового статусу громадських організацій, юридичних осіб та інших суб'єктів суспільних відносин – тобто вся та правова дійсність, яка оточує людину протягом усього її життя.

Категорія «правове регулювання» виражає динамічну сутність всієї юридичної надбудови, вона характеризує активно-творчу сторону права, відображає процес перетворення його із можливості на дійсність. Процес правового регулювання спрямований на широке коло суб'єктів суспільних відносин (держава, нації, організації, органи держави, громадяни)¹. Підкреслюємо, що йдеться саме про людське спілкування, форми життєдіяльності: від укладання угод до інших важливих поведінкових актів, що регламентовані діючим правом. Тобто ще раз акцентуємо, що йдеться про правове регулювання соціоправових засад, що створюються і підтримуються саме суб'єктами правовідносин. Тож невизначеність ролі (як суб'єкта, так і об'єкта правовідносин) впливає на те, що ШІ породжує, на жаль, не тільки доктринальну суперечливість про перевагу корисності або загрози використання ШІ, а й практичне свідоме або несвідоме блокування, гальмування «легалізації» ШІ-простору в праві.

Правове регулювання можна охарактеризувати як особливий формалізований метод державної регламентації дій суб'єктів права з метою спрямування їх поведінки відповідно до інтересів громадян, суспільства і держави. У цьому контексті необхідно відповісти на питання, як у науковій спільноті, так і поза нею, наскільки використання ШІ вбачається провідником інтересів представників соціуму та саме людини. Постійно, поряд із перевагами використання технічних інструментальних послуг ШІ, лунають питання, пов'язані з викликами та загрозами. Причому виклики й загрози інколи є дотичними до тих фантастичних видань і творів кінематографу, про які всі ми знаємо з дитинства. Видається, що такий стан речей, по-перше, продукований недостатнім, неефективним (див. неяснісним) правовим регулюванням саме сфери діяльнісного інтенсиву ШІ.

Розгортаючи далі загальновідомі констатації щодо правового регулювання, зазначимо, що воно потребує комплексного вивчення відповідних складових у їх нерозривній взаємодії, тобто як цілісної системи, яка складається з певних ланок, що взаємодіють і кожна з них впливає з попередньої. Саме тому правове регулювання передбачає системний аналіз, а також створення системи юридичних категорій, що відображає багатогранний процес регулювання. Вкотре звертаючись до правового регулювання ШІ як системного утворення, зауважимо на одному із найактуальніших питань наукового гатунку в цій сфері, а саме – Цифровому кодексі, ідея створення якого теж викликає чимало дискусій у контексті його побудови, функціонування та правової природи як такої.

Зазначимо також взаємозалежність елементів правового регулювання в контексті розвитку тієї чи іншої національної правової системи. Тому можливе деяке несприйняття окремими індивідуумами або навіть соціальними групами ШІ, а отже, його правового регулювання в рамках тієї ж національної правової системи, зумовлено тим, що поки що таке правове регулювання дещо остронь, або ж лише дотичне до загальноправових доктринальних засад (ідей), а також до практичної реалізації настанов права.

Тож відокремленість правового регулювання ІІІ від загальних канонів і механізмів правового регулювання визначає й відокремленість його сприйняття.

Для системи правового регулювання характерна наявність різних функціональних зв'язків: прямий (норма права – юридичний факт – правовідносини) і зворотний (правовідносини – норма права)². Водночас ІІІ за сучасних тенденцій розвитку деякі автори пропонують розглядати як такий правовий феномен, що може мати значення кожного із наведених сегментів окремо або одночасно. Не заперечуючи футуристичних прогнозів розвитку ІІІ-простору, пропонуємо виходити із позиції, де ІІІ функціонує невідривно від людини та її законних інтересів, а отже, не може відповідати за відтворення всіх зазначених складників функціонального зв'язку.

Як зазначалося, систему правового регулювання становлять норми права, юридичні факти, правові відносини, а також акти реалізації. Перелічені елементи не вичерпують усіх форм і засобів правового регулювання. Водночас взаємозалежність окремих елементів системи правового регулювання не позбавляє їх відносної самостійності. По-перше, сам факт окремого існування ланки правового регулювання, роль якого може виконувати ІІІ (наприклад, юридичного факту), вже свідчить про сукупність властивих їй окремих ознак, що виділяє її з-поміж інших ланок. По-друге, саме певна кількість ланок правового регулювання дає змогу говорити про систему, певну сукупність елементів цього процесу. Відповідне втілення всіх ланок виключно в «особі ІІІ» ставить під сумнів систему як таку, а отже, надалі може призвести до деструкції, колізійності, невиправданого збільшення нормативно-правової бази та інших дисфункцій правового регулювання як такого.

До сфери правового регулювання можна включити також пропаганду права і перевірку доцільності та ефективності дії правових норм. Слід мати на увазі, що правове регулювання – це лише один із багатьох аспектів дії права в суспільстві. Воно характеризує як спеціально-юридичний, так і інформаційний, орієнтаційний чи мотиваційний вплив на поведінку і діяльність суб'єктів права.

Комунікація, як явище соціального розвитку і феномен соціального буття, на жаль, займає ще недостатньо вивчену з доктринального погляду соціально-політичну платформу. Хоча зрозуміло, що саме цей вид комунікацій є вельми важливим з урахуванням як функціонування, так і охорони та захисту соціальних прав людини³.

Варто розглянути саме комунікаційні потенції права як певного сегменту функціонування інформаційного простору та інформаційного суспільства, що також можна вважати невід'ємною складовою демократичних трансформацій⁴.

Звісно, інформаційне суспільство таїть у собі низку небезпечних тенденцій, зокрема: 1) реальна ймовірність руйнування приватного життя осіб та діяльності організацій унаслідок впливу інформаційних технологій; 2) наяв-

ність проблеми відбору достовірної інформації; 3) необхідність запобігання обігу «шкідливої» інформації, зокрема тієї, яка містить елементи насильства, екстремістські погляди, матеріали, що суперечать суспільній моралі; 4) зростання загрози можливості маніпулювання свідомістю людей унаслідок посилення одночасного впливу різноманітних форм, засобів масової інформації; 5) необхідність забезпечення належної адаптації людей до специфічного середовища інформаційного суспільства, що з кожним роком демонструє дедалі більшу розгалуженість та структурованість.

У такий спосіб хочемо зауважити, що дослідження інформаційного суспільства, зокрема ІІІ-простору, та пов'язаних з ним явищ соціальної дійсності можна здійснювати за допомогою різноманітних підходів: соціокультурного, цивілізаційного, структурно-функціонального, порівняльного, нормативного тощо. Однак у сучасних умовах, на нашу думку, одним із найважливіших підходів до вивчення цього складного явища є саме соціально-правовий, який дає змогу формально визначити ті чи ті аспекти, що складаються у сфері інформаційного обігу та діяльнісного функціонування ІІІ-простору.

Комунікативні особливості мають багато інститутів, що можна віднести до загальнолюдських надбань – громадянського суспільства, моралі, держави, права, соціальної політики тощо як явищ соціальної дійсності. Комунікативна складова є невід'ємною умовою політичних процесів, правового регулювання, врешті-решт, подолання соціальних конфліктів, досягнення компромісу, функціонування і розвитку громадянського суспільства, а також демократичної соціальної правової держави. Сьогодні загалом не бракує наукових напрацювань, наукового доробку у сфері вивчення комунікації як такої. Проте саме правовий контекст зазначеної проблематики представлений, на жаль, недостатньо і почав опрацьовуватися в сучасній юридичній науці інтенсивно лише нещодавно. Втім, сучасне суспільство, безумовно, одним із своїх «стовпів», на яких воно базується, вважає саме науку, а отже науку, що акумулює знання про природу і особливості ІІІ-простору та його освоєння правом.

Комунікація – процес обміну інформацією, який відбувається в будь-якому суспільстві. Діяльність людей, створення культурного спадку, відповідних джерел права являють собою передачу і сприйняття тих чи тих сигналів (повідомлень). Процес комунікації є ознакою багатьох складних систем, тому, розмірковуючи про суспільство, зазвичай використовують термін «соціальна комунікація». Соціальна комунікація охоплює низку обов'язкових компонентів:

- 1) суб'єкти комунікації (індивіди, групи, інститути);
- 2) засоби комунікації;
- 3) зміст комунікації, певні змістові значення, що транслюються під час взаємодії;
- 4) комунікативне середовище (ІІІ-простір), де відбувається обмін інформацією;

5) комунікація – це не тільки процес обміну інформацією, а й впливу суб'єктів на поведінку один одного.

Тож не сам феномен комунікації, а її нові форми сприяють еволюції в будь-якій сфері життєдіяльності людини.

Урегульованість суспільних відносин, їх закріплення і охорона – найважливіше соціальне завдання й призначення права. Реалізація саме цієї функції, вирішення цих важливих завдань надає різноманітним (доволі суперечливим) соціальним відносинам необхідної стабільності, створює умови для успішного прогресивного розвитку особи, держави і громадянського суспільства. У цьому контексті використання ШІ, на нашу думку, не викликатиме гострих дискусійних обговорень, а навпаки, може слугувати вдалим інструментом реалізації.

Окремого обговорення в контексті ШІ-простору потребує й категорія «правове забезпечення». У контексті зазначеного варто зауважити, що зміст цієї категорії в деяких випадках ототожнюється із поняттям «правотворчість», хоча здебільшого він спрямований до процесу реалізації тих чи інших прав і свобод людини і громадянина, а точніше – до обов'язку держави в особі уповноважених суб'єктів владних повноважень, а також інших визначених суб'єктів, створити всі необхідні умови для всебічного розвитку особистості, належної реалізації нею своїх прав, свобод і законних інтересів. Адже, як закріплено у ч. 2 ст. 3 Конституції України, утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Отже, держава повинна забезпечувати права, свободи і законні інтереси суб'єктів права (також у сфері ШІ), що виступають «споживачами» саме таких послуг держави. Більше того, у заданому контексті суб'єктів права можна розглядати як «своєрідних клієнтів», за формат правового забезпечення яких повинна належно відповідати саме держава, відповідні її органи та інституції.

Отже, забезпечення прав людини можна розглядати як систему заходів, які здійснюються державою і громадянським суспільством та спрямовані на належну реалізацію і охорону прав людини з метою недопущення їх порушення. Відповідно забезпечення прав людини – це комплексне правове явище, дослідження якого неможливе поза розумінням низки суміжних з ним соціальних явищ і процесів.

Водночас, на нашу думку, категорія «правове забезпечення» за своїм змістом є ширшою, ніж поняття «забезпечення прав і свобод людини». На обґрунтування цієї думки насамперед зазначимо, що основу правового забезпечення становить система функцій, які виконує право як соціальний регулятор (наприклад, регулятивна, охоронна, комунікативна, виховна, оцінювальна, профілактична тощо). Однак, для того щоб право реально могло втілювати зазначені функції у повсякденну соціальну практику, мають бути створені відповідні умови та додаткові можливості, які виходять за межі формального закріплення права на рівні законів та інших нормативно-правових актів. Якщо вести мову про потенції ШІ, то суб'єктом такого забезпечення є пере-

дусім держава, апарат якої повинен створити всі необхідні умови соціально-економічного, політичного, організаційного, ідеологічного та іншого характеру для нормального функціонування права в суспільстві.

Отже, правове забезпечення можна розглядати як процес, що гарантує ефективне виконання цілей правового регулювання; правове забезпечення охоплює сукупність не лише відповідних юридичних складових, а й конкретних соціальних чинників, обставин, процесів тощо, які опосередковують дію правових норм і конституують зв'язок між правом та певними суспільними відносинами. Адже функціональне призначення й насичення права розкривається саме у змісті фактичних суспільних відносин, конкретних правах і обов'язках їхніх учасників, стані їхньої волі та свідомості тощо. У зв'язку з цим право, як соціальне явище, не може не враховувати відповідні чинники, обставини і процеси, які можуть справляти як позитивний, так і негативний вплив на реалізацію правових норм.

Відтак правове забезпечення – це система правових та інших засобів, за допомогою яких суб'єкти права можуть досягати своїх цілей, задовольняти свої інтереси, реалізовувати свої права тощо. Системою таких правових засобів виступає правове регулювання та властиві йому спеціально-юридичні засоби конкретного впливу на суспільство (норми права, акти реалізації прав і обов'язків, засоби примусового характеру тощо). Інші ж засоби правового забезпечення містять організаційні, матеріальні, ідеологічні, кадрові та інші засоби, наявність яких надає реальну можливість ефективно реалізовувати правові норми та досягати конкретних соціально корисних результатів правового регулювання⁵.

У рамках дослідження правового забезпечення, зокрема людиноценристського виміру цього поняття, варто дещо приділити увагу категорії «правове втручання» або категорії «позапровове втручання», їх відмінностям у контексті забезпечення прав і свобод людини. Це питання виникає, зокрема, при розвитку дискусійного обговорення категорії «цифрова диктатура», що відповідно може порушувати й порушує саме права й законні інтереси людини. Отже, повертаючись до нашого обговорення, правове втручання є втручанням за певних умов, які розглядатимуться державою, представниками громадянського суспільства чи третіми особами щодо прав та свобод громадян у межах, що встановлені законом. Крім того, одразу зазначимо, що правове втручання не може відбуватися навіть за наявності легітимної мети, як таке, що порушує принцип верховенства права, принцип поваги до прав людини, принцип поваги до честі та гідності тощо. Особливої уваги потребує ця констатація під час воєнного стану, надзвичайного стану, втручання у приватне життя, медичне втручання, у господарській сфері тощо.

Одним із центральних аспектів у цьому контексті, на якому варто наголосити, в усіх можливих випадках виступає поняття домірності: «баланс втручання» не може перевищувати саме призначення права як найвищого ідеалу щодо захисту прав, свобод і законних інтересів людини, що також відповідає

наявним стандартам, що висвітлені у позиціях Європейського суду з прав людини.

Водночас людиноцентристський вимір діяльності ІІІ повинен враховувати ті неоднозначні аспекти, що породжені його діяльністю, як-то, зміна уявлень про покоління прав людини, необхідність напрацювання власної національної стратегії з умовним поділом на реалістичні, успішні, умовно успішні, врешті-решт, еволюції розуміння природи колективних та індивідуальних прав людини. Тобто бачення законних інтересів людини як найвищої соціальної цінності потребує доктринального осмислення, включно щодо подальшого освоєння проблематики правового регулювання простору ІІІ.

Висновки. Інформаційне суспільство, яке сьогодні активно демонструє певні позитивні риси щодо свого існування і розвитку, зокрема, формування інформаційної єдності цивілізації, вільний доступ до інформаційних ресурсів, і навіть у сфері права, технологічно еволюціонує, водночас стає чинником суспільного прогресу, проте таїть у собі певні загрози й виклики, на які вже сьогодні варто звертати увагу науковій спільноті.

Формування та розвиток глобального простору штучного інтелекту потребує забезпечення належного правового регулювання як на міжнародному, так і на національному рівнях, а також може бути предметом наукового осмислення в межах налагодженої соціально-правової комунікації.

Не заперечуючи того, що правове регулювання простору штучного інтелекту може й повинно мати певні особливості, акцентуємо увагу на неприйнятності його відокремлення від загальноприйнятих канонів, норм і механізмів правового регулювання. Відхід від усталених правових засад у сфері правового регулювання може спричинити фрагментарне або ізольоване сприйняття правового режиму ІІІ, або ж прирівнювати його регулювання лише до часткової дотичності із загальноправовими принципами та доктринальними засадами (ідеями), а також із конкретними приписами права.

Людиноцентристський вимір діяльності штучного інтелекту повинен насамперед обґрунтовуватися відповідною доктриною, спрямованою на усунення неоднозначних тлумачень, зумовлених його функціонуванням. Йдеться, зокрема, про трансформацію уявлень щодо поколінь прав людини, необхідність напрацювання власної національної стратегії розвитку штучного інтелекту, а також формування нового розуміння природи колективних та індивідуальних прав людини в умовах цифровізації.

Окремий вектор системного аналізу доцільно присвятити проблемам правового забезпечення припустимого правового та неприпустимого неправового втручання у права, свободи та законні інтереси людини. У цьому контексті простір штучного інтелекту пов'язується з виникненням нової соціально-правової категорії (явища) – «цифрової диктатури».

Одним із важливих питань, що вже дискутує наукова спільнота, є доцільність і можливість ухвалення Цифрового кодексу, його роль та значення в упорядкуванні правового регулювання ІІІ-простору.

1. Оніщенко Н. М. Правове регулювання, правовий вплив та правове забезпечення: індекс взаємозначеності. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. С. 46–53. URL: <https://doi.org/10.33663/0869-2491-2020-31-46-53> (дата звернення: 05.01.2026). 2. Коструба А. Норми права і правоприпиняючі юридичні факти в механізмі правового регулювання. *Право України*. 2011. Т. 3. С. 202–207. 3. Оніщенко Н. Соціально-правова комунікація в системі засобів унормування інформаційного простору. *Грааль науки*. 2021. № 7. С. 90–95. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.27.08.2021.013> (дата звернення: 05.01.2026). 4. Андреев Д. В. Взаємодія влади та громадськості: механізми соціально-правової комунікації. Київ: Бізнесполіграф, 2013. 334 с. 5. Оніщенко Н. М. Правове регулювання, правовий вплив та правове забезпечення: індекс взаємозначеності. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. С. 46–53. URL: <https://doi.org/10.33663/0869-2491-2020-31-46-53> (дата звернення: 05.01.2026).

References

1. Onishchenko N. M. Pravove rehuliuвання, pravovyi vplyv ta pravove zabezpechennia: indeks vzaiemovyznachennosti. *Pravova derzhava*. 2020. Vypusk 31. P. 46–53. URL: <https://doi.org/10.33663/0869-2491-2020-31-46-53> (data zvernennia: 05.01.2026) (in Ukr.). 2. Kostriuba A. Normy prava i pravoprypyniaiuchi yurydychni fakty v mekhanizmi pravovoho rehuliuвання. *Pravo Ukrainy*. 2011. V. 3. P. 202–207 (in Ukr.). 3. Onishchenko N. Sotsialno-pravova komunikatsiia v systemi zasobiv unormuvannia informatsiinoho prostoru. *Hraal nauky*. 2021. № 7. S. 90–95. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.27.08.2021.013> (data zvernennia: 05.01.2026) (in Ukr.). 4. Andreiev D. V. Vzaiemodiia vlady ta hromadskosti: mekhanizmy sotsialno-pravovoi komunikatsii. Kyiv: Biznespolihraf, 2013. 334 p. (in Ukr.). 5. Onishchenko N. M. Pravove rehuliuвання, pravovyi vplyv ta pravove zabezpechennia: indeks vzaiemovyznachennosti *Pravova derzhava*. 2020. Vypusk 31. P. 46–53. URL: <https://doi.org/10.33663/0869-2491-2020-31-46-53> (data zvernennia: 05.01.2026) (in Ukr.).

Onishchenko Natalia. Legal Regulation of the Artificial Intelligence Domain: The Human-Centered Dimension

Introduction. The article addresses the legal regulation of the artificial intelligence (AI) domain within the contemporary information society. It emphasizes that the rapid spread of AI technologies creates doctrinal, ethical, and practical challenges for legal science, including the need to reassess traditional legal mechanisms and to preserve the primacy of human rights and freedoms. The phenomenon of AI is examined as a factor affecting legal relations, legal facts, and the functioning of public authorities, while also provoking discussions about new forms of social-legal intervention, such as the emergence of digital dictatorship.

The aim of the article. The aim of the article is to substantiate the necessity of a human-centered approach to the legal regulation of AI and to demonstrate that AI governance should not be detached from the general legal principles and mechanisms constituting the modern legal order.

Methods and results. Applying a doctrinal and systemic-structural method, the study analyses the legal regulation of AI as a complex system comprising legal norms, legal relations, legal facts, and acts of realization. The author argues that the detachment of AI governance from the established canon of legal regulation may result in fragmentation, normative inflation, or excessive interference with individual rights. Particular attention is devoted to the legal provision of AI as a multifaceted socio-legal

phenomenon involving both state obligation and institutional measures aimed at effective implementation and protection of rights. The article further explores the distinction between legal and extra-legal intervention in the context of human rights protection, linking it to the debate on digital dictatorship and the transformation of collective and individual rights in the digital era. The feasibility of adopting a Digital Code is also considered as a prospective instrument for systematizing AI regulation.

Conclusions. *The study concludes that AI integration requires coherent and human-centered legal regulation capable of reconciling technological progress with the protection of rights and legal certainty. The author stresses the necessity of developing national strategies for AI development, improving doctrinal understanding of the legal nature of AI, and strengthening socio-legal communication in the digital environment. Further academic research and normative refinement are deemed essential for the adequate and balanced regulation of the AI domain.*

Keywords: *AI domain, legal regulation, human-centered approach, protection of human rights, information society, digital dictatorship, legal provision, legal intervention.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 14.01.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 03.03.2026

Дата публікації: 24.03.2026